

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

06 אוקטובר 2014

תפ"ח 17569-05-12 מדינת ישראל נ' גבעתי

בפני כב' השופטת נורית אחיטוב – אב"ד

כב' השופטת מרים דיסקין

כב' השופט רענן בן-יוסף

המאשימה

מדינת ישראל

על-ידי ב"כ עו"ד ארז ריכטנברג

נגד

הנאשם

מיכאל גבעתי – התייצב
על-ידי ב"כ עו"ד גיא עין-צבי

גזר דין

1. הנאשם הורשע על-פי הודאתו בכתב אישום מתוקן, במסגרת הסדר טיעון. ההסדר לא כלל הסכמה לעניין העונש.

ואלו העובדות על-פי כתב האישום המתוקן:

הנאשם, יליד 1991, והמתלוננת, ילידת 1995, הם אחים ביולוגיים, שאומצו על ידי משפחות שונות, החל משנת 2000. הם התגוררו בנפרד זה מזו. מאז האימוץ נערכו בין הנאשם ובין המתלוננת מפגשים סדירים מדי שבועיים.

במהלך התקופה שבין חודש אוקטובר 2003 לחודש אוקטובר 2009, בה טרם מלאו למתלוננת 14 שנים, ביצע הנאשם במתלוננת כמעט בכל מפגש מעשים בעלי אופי מיני: מספר פעמים תפס הנאשם את ראשה ונישקה בפיה; מספר פעמים, בעת שהיו עירומים, הניח הנאשם את ידה של המתלוננת על איבר מינו וביקש ממנה להזיזה ולהביאו לסיפוק מיני וכך עשתה; מספר פעמים, בעת שהיו עירומים, הניח הנאשם את ידו על איבר מינה של המתלוננת והזיזה במטרה להביאה לסיפוק מיני; מספר פעמים הקרין הנאשם למתלוננת סרטים פורנוגרפיים בעלי אופי סאדו-מזוכיסטי וביקש ממנה לגעת באיבר מינה כשמכנסיה ותחתוניה מופשלים, וזו עשתה כן. במהלך השנים 2005-2006, כללו המעשים המיניים מספר מקרים בהם החדיר הנאשם את אצבעותיו לאיבר מינה של המתלוננת, ואירוע בו החדיר את איבר מינו לפיה.

כמו כן, באותה תקופה ולאחר מכן, שיחק הנאשם עם המתלוננת "משחקי משימות" בהם נדרשה, בין השאר, לנגוע באיבר מינה בשירותי בית הספר, לצפות בסרטים פורנוגרפיים ולגנוח. כחלק ממשחקים אלו, הכה הנאשם את המתלוננת בשדיה, וצבט בפטמותיה וישבנה. בשנת 2007, כעונש על כישלון במשימה הכה הנאשם את המתלוננת באיבר מינה כשהיא שוכבת עירומה על גבה. באירוע שהתרחש בסביבות חודש ספטמבר שנת 2011, החדיר הנאשם לאיבר מינה של המתלוננת עט.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

תפ"ח 12-05-17569 מדינת ישראל נ' גבעתי

06 אוקטובר 2014

באירוע שהתרחש בסביבות חודש ינואר 2012, כעונש על כישלון במשימה, נישק הנאשם את המתלוננת בפיה והורה לה להתמסר לו. לאחר שהמתלוננת כשלה בביצוע משימה נוספת, העניש אותה הנאשם בכך שבחדר המדרגות בביתו נגע בחזה שלה ובאיבר מינה, החדיר אצבעותיו לאיבר מינה וכן הורה לה לנגוע באיבר מינו, בלא הסכמתה.

על פי הודאתו בעובדות אלה, הנאשם הורשע בעבירות הבאות: מעשה מגונה בכוח (ריבוי מקרים), עבירה לפי סעיף 348(ג1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "החוק"), מעשה מגונה (ריבוי מקרים), לפי סעיפים 348(א) ו-345(א)(3) לחוק, אינוס (ריבוי מקרים), עבירה לפי סעיפים 345(א)(3) לחוק, מעשה סדום, לפי סעיפים 347(ב) ו-345(א)(3) לחוק, בעילה אסורה בהסכמה, לפי סעיף 346(א)(1) רישא לחוק, אינוס לפי סעיף 345(א)(1), ומעשה מגונה לפי סעיף 348(ג) לחוק.

ראיות לעונש

2. הוגשו לנו 6 תסקירי שירות מבחן שנערכו בין 21.08.12 ו-26.08.14 דהיינו, במשך כשנתיים. בהיבט של הרקע האישי-משפחתי של הנאשם מצטיירת מהם תמונת חיים עגומה ואומללה. בינקותו ובילדותו סבל מהתאכזרות והזנחה הורית יוצאת דופן בחומרתה. לאחר שהורחק מהוריו התגורר מספר שנים בפנימייה ועד הגיעו לגיל 10 כל הניסיונות לאימוץ כשלו. הנאשם התאפיין בהתנהגות חריגה שבלטה, בין השאר, בשל עיסוק ב"מאגיה שחורה" והתעללות בחתולים. הוא השלים 12 שנות לימוד, אך לא סיים את כל בחינות הבגרות, גויס לצבא, אך לאחר כשנתיים וחצי שנות שירות שוחרר בעקבות הגשת כתב האישום בהליך הנוכחי.

בתסקירים תואר בהרחבה ההליך הטיפולי בו שולב הנאשם במהלך התקופה ופורטו האבחונים והערכות שירות המבחן לגבי סיכויי שיקומו.

בתסקיר הראשון קצינת המבחן ציינה, שהנאשם מתמקד בצרכיו וטוען שאינו זוכר את האירועים ושהודה בהם רק כיוון שאינו סבור שאחותו תשקר. הוא שלל בעייתיות כלשהי בהתנהגותו, כגון אלימות, שימוש בסמים ופגיעה מינית. נוכח עמדתו ביחס לאירועים, לא ניתן היה לאבחן כראוי לשלבו בקבוצה ייעודית לטיפול מיני. לפיכך התבקשה דחייה ב-3 חודשים על מנת להמשיך ולעקוב אחר הנאשם תוך איסוף מידע נוסף ביחס אליו.

בתסקיר השני, קצינת המבחן ציינה כי חלה תפנית בגישתו למעשים והוא נוטל עליהם אחריות מלאה. הוא שולב בקבוצה טיפולית המהווה הכנה לטיפול ייעודי ונטל בה תפקיד פעיל. תוך כדי כך, עבר טיפול פרטני קבוע ולפי הנמסר לה שיתף גם בו פעולה. נעשה ניסיון לשלבו במרכז יום לטיפול בעברייני מין, שטרם הושלם במועד עריכת התסקיר. על רקע זה התבקשה דחייה נוספת של 3 חודשים.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

תפ"ח 17569-05-12 מדינת ישראל נ' גבעתי

06 אוקטובר 2014

התסקיר השלישי פרש את המחלוקות שבין בעלי המקצוע באשר לנאשם. מן הצד האחד, נאמר כי הניסיון לשלב את הנאשם במסגרת מרכז היום כשל. זאת נוכח התרשמות בעלי המקצוע במרכז היום, לפיה הנאשם מונע ממוטיבציה חיצונית של חשש מתוצאותיו העונשיות של ההליך המתנהל נגדו. נקבע, כי הוא בעל קווי אישיות נרקיסטיים וסדיסטיים ומרוכז בצרכיו, כאשר הטיפול משמש לו בעיקר לחיזוק עמדתו הקורבנית. מרכז היום אף סבר שטיפול אינטנסיבי בנאשם במסגרתו, על רקע הפנטזיות הסדיסטיות עליהן מדווח, עשוי אף להגביר את הסיכון ממנו. בדומה לכך, חוות דעת פסיכיאטרית מבי"ח אברבנאל ציינה, כי לנאשם פגיעה נרקיסטית וכי הוא **"...מתקשה להתמודד עם לחצים ולווסת את תגובותיו, מתקשה לשלוט בדחפים ורגשות ועלול להגיב באופן אימפולסיבי ללא התאמה לשיפוט תקין"**. בנוסף, בסיכום אשפוז מהמחלקה הפסיכיאטרית בבית חולים תל-השומר נאמר כי **"...עלה רושם לסימולציה של תכנים שונים וחוסר אמינות מתוך ציפייה לרווח משני"**.

מנגד, המטפלת הפרטית ששכרה המשפחה לטיפול בנאשם, סברה, כי הוא בעל מוטיבציה אותנטית לשקם את חייו ולנהל חיים נורמטיביים ומצוי בעיצומו של הליך טיפולי שישנה את דפוסי התנהגותו. גם חוות דעת של קרימינולוג, שהוא פסיכותרפיסט קוגניטיבי-התנהגותי, שהגיש חוות דעת מטעם הסנגוריה קובעת, שמסוכנותו של הנאשם כלפי זרים נמוכה וההערכה היא שלא יחזור לפגוע באחרות. ולכן, לדעתה, יש להשקיע מאמץ בשיקום הנאשם באמצעות טיפול פרטני, מעקב פסיכיאטרי, טיפול תרופתי וטיפול קבוצתי. עורכת התסקיר עצמה סברה כי מעבר לקווי האישיות שצינו בעלי המקצוע במרכז היום, לא ניתן לשלול קווי אישיות פסיכופתיים. היא מציינת שהבחינה בשינוי במצבו מאז פגשה בנאשם לראשונה, המתבטא בהודאה ונטילת אחריות לצד עמידה בתנאי שחרורו והתמדה בקשר עם גורמי הטיפול. עם זאת, הנאשם טרם ביצע אינטגרציה פנימית בין תפיסתו הקורבנית לבין הכרה בחלקים פוגעניים שלו, ולכן אינו נוטל אחריות ברמה הרגשית על התנהגותו.

התסקיר הרביעי חזר וציין, כי אף שהנאשם מודה בעבירות במישור הפורמאלי, לא ברורה מידת הפנמת אחריותו להן, ולא ברור כמה נתרם ממכלול ההליכים הטיפוליים אותם עבר עד כה. מסתבר שהטיפולים במסגרת שירות המבחן אינם יעילים משום שנודרש לטיפול אינטנסיבי משמעותי. מרכז היום המספק טיפול כזה דחה את הנאשם נוכח הקווים הסדיסטיים באישיותו, הפוגמים ביעילות הטיפול בו. על רקע זה, סבר שירות המבחן, שיש להעמיד בפני הנאשם "ענישה מוחשית", כאשר לשיטתו, די בהטלת עונש מאסר אותו יישא הנאשם בעבודות שירות.

התסקיר החמישי התייחס לתכנית הטיפולית הפרטית בה החל הנאשם. לעמדת שירות המבחן **"...תוכנית זו, לא זו בלבד שאינה נותנת מענה מספק אשר יקטין סיכון, אלא שיש בה בכדי לטשטש את חומרת הבעייתיות והסיכון... בפועל התרשמנו כי דבריו הינם ברמה חיצונית בלבד, אינם מופנמים ואינם מעידים על התקדמות אמיתית.... רק מסגרת סגורה בה יטופל יתכן ותוכל**

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

תפ"ח 12-05-17569 מדינת ישראל נ' גבעתי

06 אוקטובר 2014

להביא לשינוי ממשי... לא חל שינוי ממשי בעמדותיו הבסיסיות, בדרכי חשיבתו המעוותות ובאופן התייחסותו למתלוננת ולפגיעה שגרם לה במעשיו...". שירות המבחן ציין, בין התימוכין למסקנתו, את תגובתו התוקפנית של הנאשם להצעות לאפשרויות תעסוקתיות שתממנה את הטיפול בו, ולאפשרויות הפיצוי למתלוננת. בעקבות דברים אלו, נאמר כי "במצב המתואר אין אנו יכולים לשוב ולהמליץ על הטלת ענישה בדרך ביצוע עבודות שירות. אנו מעריכים כיום כי במצבו נדרשת הצבת גבול ברורה וממשית בדרך הטלת ענישה לריצוי בפועל, שעשויה לתרום להפחתה מרמת הסיכון במצבו לטווח ארוך... על מנת לשמר את הרצף הטיפולי... אנו מציעים כי ישולב במחלקה טיפולית במסגרת שב"ס".

התסקיר השישי פירט את דיווחי המטפלים השונים בנאשם, לצד דברים שנמסרו מפיו לפי שירות המבחן "ממכלול האינפורמציה שבידינו נראה כי חל שינוי במצבו... באופן שמצליח כיום לבטא יותר את עצמו מבחינה רגשית ולקשר בין התוכן המילולי של דבריו לבין התוכן הרגשי. אנו סבורים כי גם קיימת היום יכולת טובה יותר שלו מבעבר, לאמפטיה כלפי המתלוננת ולהתייחס לעומק יותר לאחריותו ולמעשיו ולחומרת הנזקים שבהם... אנו עדיין מתרשמים כי ריבוי גורמים טיפוליים המעורבים במצבו... תורמת לנטייתו... לחשיבה מניפולטיבית ומפוצלת... אנו מעריכים כי במצבי קושי, דחק וביקורת הוא נוטה להגיב באופן מניפולטיבי, תוקפני והימנעותי. נציין שיתכן שאי-הגעתו... לפגישה נוספת אליה זומן ייתכן גם על רקע קשייו כאמור... גם היום אנו סבורים שבתיק זה חשוב שיוטל עונש מאסר שיתכן ביטוי לחומרת העבירות ויצב גבול ברור... לכן אנו חוזרים על המלצתנו ומציעים כי ישולב במחלקה טיפולית במסגרת שב"ס".

3. מלבד תסקירי שירות המבחן, הוגשו לנו מסמכים שונים שעניינם הערכת מסוכנותו המינית של הנאשם וסיכויי שיקומו, ועורכיהם נחקרו בפנינו, קודם להגשת התסקירים האחרונים.

לפי המרכז להערכת מסוכנות מינית שערך חוות דעתו עוד ביום 22.5.13, התמונה המצטיירת היא של אדם בעל יכולות שכליות-קוגניטיביות וורבליות גבוהות, לצד יכולות רגשיות נמוכות, המחזיק בקווי אישיות נרקסיסטיים, גבוליים וסדיסטיים. המניע לעבירות מצוי בעוררות מינית בתגובה לגירוי הכרוך בתחושת כוח ושליטה שמקורה בהשפלת המתלוננת. הנאשם לא זכה לטיפול קודם למעצרו, ועולה חשש כי הוא משתמש באופן מניפולטיבי בטיפול הפרטני והקבוצתי אותו הוא עובר בהתאם לצרכיו ועל מנת לקבע את עמדותיו הקורבניות.

מערכת המסוכנות, הקרימינולוגית הקלינית קרן אלפנץ, העידה שמדובר בפגיעה מינית בין אחאים (Siblings) אשר הנטייה לרצבידיזם בה גבוהה ממקרים אחרים של פגיעות מיניות בתוך המשפחה. כמו כן, ביצוע המעשים מגיל צעיר (גיל 10, בו טרם נשא באחריות פלילית) לאורך תקופת זמן ארוכה ואופיים, קשורים סטטיסטית לסיכוי גבוה לחזרה עליהם. הנאשם מודה בביצוע העבירות, אך מייחס למתלוננת שיתוף פעולה והדדיות, כאשר לשיטתו, באי הכנסת איבר מינו לאיבר מינה ובכך

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

תפ"ח 17569-05-12 מדינת ישראל נ' גבעתי

06 אוקטובר 2014

שלא הגיע לפורקן יש כדי להקטין מחומרת מעשיו. הוא תופס את עצמו כמי שביצע את העבירות בעת שהיה "ילד" ומתעלם מכך שהמעשים המשיכו גם בעת שהיה בגיר. דברים אלו מהווים עיוותי חשיבה המצביעים על מסוכנות. גילויי האמפתיה למתלוננת פורמאליים בלבד והוא אינו רואה לנגד עיניו את הנזק שנגרם לה. דברי הנאשם במסגרת הערכת המסוכנות אינם תואמים את הודאתו. כמו כן, הנאשם מדווח על עוררות מינית מצפייה בסרטים פורנוגרפיים סאדו-מזוכיסטיים. עם זאת, הנאשם אינו משתמש בסמים ואין לו עבר פלילי ידוע. על רקע זה, קבעה מערכת המסוכנות כי בהסתמך על אמות המידה המקצועיות, רמת מסוכנותו המינית של הנאשם **"בינונית"**.

בחקירתה בבית המשפט, הסבירה מערכת המסוכנות, כי מעיון במסמכים הנוגעים לנאשם מצאה פערים משמעותיים בין הדיווחים השונים שמסר הנאשם באשר לעברו והרגליו. פערים אלו תומכים באפשרות שהנאשם מנצל את ההפרדה וחוסר התקשורת שבין מנהלי הטיפול הקבוצתי והמטפלת הפרטנית שלו לצרכים מניפולטיביים, ובוחר אילו פריטי מידע לחשוף ואילו להסתיר, באופן המצביע על כך שלא נרתם באופן מלא לטיפול. היא ציינה שלפי מחקרים סטטיסטיים מסוימים פגיעה מינית בין אחאים מצביעה על סיכון של כ-19% לפגיעה מינית בעתיד באחרים שאינם בני משפחה. היא המשיכה והסבירה שהנאשם תיאר חלק מן המעשים בניסוחים הדדים כגון "נשכבנו" או "התגפפנו", המצביעים על הדדיות וצמצום אחריותו. הגיל הצעיר בו החל במעשים ואי הפסקתם עם ההתבגרות גם הם גורמי סיכון. נוכח הקווים הסדיסטיים באישיותו, קיים חשש לכך שהטיפול דווקא יגביר סיכון ועל רקע זה הנאשם נדחה ממרכז היום. אין מדובר בחשש בעלמא שכן בניסיונה בהנחיית קבוצות וטיפול פרטני בעברייני מין בבית הסוהר, נתקלה במקרים בהם על אף ביטויים חיצוניים של שיתוף פעולה עם הטיפול ועמידה בתנאים, שבו המטופלים ופגעו מינית באחרים. היא סבורה שהנאשם זקוק לטיפול אינטנסיבי, שיכלול **"שילוב של כמה דברים – קבוצה ייעודית לטיפול בעברייני מין, במקביל קבוצות פסיכו-חינוכיות של מיניות בריאה, קבוצות של אינטימיות ושל תקשורת... ובמקביל לשקול את התהליך של טיפול פרטני"** (פרו' ע' 20-23). סוגי טיפול אלו זמינים כיום במסגרת בתי הסוהר, אך גם מי שמתקבל אליהם, זוכה לטיפול בתדירות של פעם בשבוע, ובמקרה הצורך פעמיים בשבוע, תדירות שאינה **"אינטנסיבית"**.

4. בא-כח הנאשם הגיש חוות דעת מטעמו, שנערכו בידי המטפלת בו, העובדת הסוציאלית אולה בן-ארי, הקרימינולוג הקליני דני מלארון, ומר גיא עינת, המצוי בהליך להסמכתו כקרימינולוג קליני. העובדת הסוציאלית הדגישה, כי מבין בעלי המקצוע שהתה במחיצת הנאשם את הזמן הארוך ביותר, כ-150 שעות טיפול, אשר החלו עוד קודם לפתיחת ההליך הפלילי. היא מודעת לדברים שנאמרו על ידי בעלי מקצוע אחרים בעניינו, אך סבורה שזמן טיפול ארוך הוא תנאי ליצירת קשר טיפולי משמעותי ויחסי אמון שהנאשם יפתח כלפי המטפל, יזנח את עמדתו המתגוננת ויצג בפניו תשובות כנות. הציפייה שכך יקרה בשעות ספורות של פגישה חד פעמית אינה ריאלית, וזאת במיוחד כשמדובר בבעל מקצוע שהוא איש רשות, הפוגש בו על רקע הליך פלילי בו הנאשם מתויג כ"עברייני" או "סוטה". לדעתה המקצועית, הטראומות שעבר הנאשם בילדותו הן המקור לעבירות שביצע.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

תפ"ח 17569-05-12 מדינת ישראל נ' גבעתי

06 אוקטובר 2014

טראומות אלו כוללות קיום יחסי מין בנוכחותו, שימוש בו לגירוי מיני, שליחתו למשימות של השגת שאריות מזון מקניונים, והכאה סדיסטית ואכזרית מקום בו כשל בכך. הפגיעות באחותו היוו עבורו תהליך הישרדותי בו נטל לעצמו שליטה באדם אחר מתוך חיקוי של השליטה בו. הוא החל במעשים בילדותו והתמכר להם באופן בו לא יכול היה להפסיקם בכוחות עצמו, ונדרש לצורך זה לעזרה מקצועית, אותה לא קיבל. הוא התקדם בתהליך הטיפול ומצוי כעת בצומת קריטי, בו **"הוא לוקח אחריות, הרבה יותר מודע, אמפתי ומבין את חומרת המעשים..."** (פר' ע' 33 ש' 29-30). שליחתו למאסר וקטיעת הטיפול משמעם הגדלת הסיכון **"ואנו נקבל מישוה עם דפוסים פתולוגיים יותר גבוהים וסיכוי לרציבידיזם גבוה הרבה יותר"** (פר' ע' 33 ש' 31-32). כמו כן, קיים סיכוי משמעותי לפגיעה עצמית. למיטב היכרותה עם מנגנון הטיפול במהלך מאסר ותיעדוף המטופלים, ספק האם הנאשם יזכה להצטרף לקבוצה טיפולית, והסיכוי שיקבל טיפול פרטני נמוך ביותר.

מר גיא עינת, שנשאל לגבי הכשרתו, השיב שמלבד התזה האקדמית הנדרשת לקבלת תואר שני, השלים את כל חובות ההכשרה לתפקיד קרימינולוג קליני. יש לו ניסיון רב שנים בתחום הטיפול בעברייני מין ואף מעביר קורסים בנושא. הוא סבור שלנאשם מסוכנות מינית בינונית כלפי אחותו, ומסוכנות מינית נמוכה כלפי שאר הסביבה. מחקרים סטטיסטיים בדבר פגיעות מיניות בין אחאים אינם מלמדים דבר באשר למקרה הפרטני, וממילא אינם בוחנים את שאלת הצלחתו או יעילותו של טיפול שיינתן. המתודה בה משתמש המרכז להערכת מסוכנות, שקלול של פקטורים סטטיסטיים ודינמיים, מספקת יתרון של אחידות, אך מתעלמת מפרטים ועובדות רלוונטיים. לשיטתו, קיימים בעניינו של הנאשם פרטים קריטיים, שלא ניתנה עליהם הדעת, או ניתנה להם פרשנות שגויה: קיומו של נפגע עבירה יחיד, אחותו של הנאשם; תחילת האירועים בעת שהנאשם היה צעיר, והיותו בלתי בשל רגשית גם בגיל כרונולוגי מבוגר יותר; אי ביצוע של עבירות אחרות בתחום הרכוש, האלימות או הסמים; אי-קיומן של פנטזיות מיניות פדופיליות או רכישת שירותי מין; התנהגותו וחוסר האמפתיה שלו תואמות מצב של פוסט-טראומה מורכבת, ואין ללמוד ממנה על אישיות נרקיססטית דווקא, שכן אישיותו של הנאשם טרם עוצבה במלואה. העד סבור שלטיפול הקבוצתי מגבלה מובנית של הקושי להיחשף בפני קבוצה עוינת לעתים המורכבת ממספר גדול של זרים, ולכן כמות המידע הנמסרת במהלכו מוגבלת. הוא אינו רואה חשיבות בפערים המידע הנמסר מפי הנאשם למטפלים שונים, כיוון שיכולות להיות לכך סיבות רבות.

הקרימינולוג הקליני דני מלארון, מסכים עם חוות דעתו של גיא עינת, לפיה מסוכנות הנאשם כלפי אחותו בינונית וכלפי שאר הסביבה נמוכה. הוא מסכים גם שפרט בעל חשיבות גבוהה לעניין זה מצוי בעובדה שהנאשם פגע רק באחותו משך תקופה ארוכה, מבלי שהייתה הסלמה המתבטאת בחיפוש אחר קורבנות נוספים. בהקשר זה, הוא מקבל את הסברו של הנאשם בנושא לפיו באחותו הצטברו נסיבות ייחודיות, בעיקר זמינותה לו, שהקלו על השגת שליטה בה וביצוע המעשים. אף שגם הוא סבור שהנאשם מניפולטיבי במובן זה שמסירת המידע מפיו סלקטיבית, עדיין הוא סבור שהדברים שאמר בראיון עמו כנים ומגיעים **"ממקום פנימי"** (פר' ע' 41 ש' 14).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

תפ"ח 12-05-17569 מדינת ישראל נ' גבעתי

06 אוקטובר 2014

5. הוגש לנו גם תסקיר נפגעת עבירה שנערך ביום 11.10.12. לפיו, המתלוננת הבינה את הבעייתיות שבמעשי הנאשם במשך שנים, אולם חששה לחלוק את הדברים פן הנאשם יכה אותה. במקום זאת ניסתה להשפיע על הנאשם שישנה את דפוס היחסים שביניהם. הדברים נחשפו רק כשהייתה תלמידת כיתה י', כאשר במקביל לכך הציגה סימני מצוקה קשים, פיזיים, חברתיים ונפשיים, שביטויים להם נמצאו גם במועד עריכת התסקיר. על פי האמור בתסקיר, עמדתה היא שתחושה שהצדק נעשה רק אם יקבל הנאשם עונש משמעותי ולא יפגע באנשים נוספים.

נציין, שביום 18.05.14 פנה ב"כ הנאשם בבקשה כי שירות המבחן יברר עמדתה העדכנית של המתלוננת ונכונותה להליך של "צדק מאחיה", לאחר שמרשו מסר לו כי יצרה עמו קשר והציגה עמדה מפויסת יותר כלפיו. בעקבות הוראתנו, פנה שירות המבחן למתלוננת, אך זו הפגינה סערת רגשות וחשדנות ונמנעה מלממש את האפשרות ליצור עם שירות המבחן קשר מחודש.

טענות הצדדים

6. המאשימה טוענת כי יש להטיל על הנאשם עונש מאסר של כ-13 שנים, ובכל מקרה עונש שאינו נמוך מ-5 שנות מאסר. לעמדתה, ענישה שאינה כוללת מאסר מאחורי סורג ובריה אינה ראויה כלל ועיקר, שכן אין בה מרכיב נדרש של הרתעה. מעשיו כוללים התעלמות מתחנוניה של המתלוננת שיעזבה לנפשה. לנאשם קווים נרקיסטיים וסדיסטיים, דברי חרטה נאמרים מפיו מן השפה אל החוץ. הוא טרם הפנים את חומרת המעשים שביצע והשפעותיהם, ונכונותו לטיפול נובעת בעיקר מהאיום הכרוך בהליך השיפוטי. גם כך מסתבר כי הנאשם מתנהל באופן מניפולטיבי כלפי המטפלים השונים בו ומזין אותם במידע כוזב.

7. ב"כ הנאשם מבקש שהמרכיב העיקרי של העונש יהיה מאסר בן 6 חודשים בו יישא מרשו בעבודות שירות. מרבית העבירות בהן הורשע בוצעו עוד בתקופת היותו קטין. נסיבות החיים הקשות של מרשו, והטראומות הכרוכות בהן, יצרו פתולוגיות פסיכולוגיות המחייבות טיפול ארוך טווח. על אף העמדה המסתייגת שהביעו שירות המבחן והמרכז להערכת מסוכנות בתחילת הדרך בדבר סיכויי השיקום, מטפלו של הנאשם סבורים שהוא מתקדם בטיפול ומפגין מוטיבציה אותנטית להשתתפות בו, בלא מניפולציות. אין חולק, כי תכניות הטיפול המוצעות בידי שירות בתי הסוהר אינן מספקות לטיפול במצבו המיוחד של הנאשם, וממילא נוכח מיעוט המשאבים, ספק אם יימצא זכאי להשתתף בהן, שכן רק 10% מהבקשות נענות בחיוב. על כן, קטיעת הטיפול עקב מאסר משמעה אובדן בלתי הפיך של אותה התקדמות, ומתן אפשרות לנאשם להשתקם ולהפחית מרמת מסוכנותו. הוא ביקש למחות על התנהלות שירות המבחן, שחזר בו מעמדתו המקורית, וביקש לבסוף להחמיר עם הנאשם. לעמדתו, מיעוט פגישות שירות המבחן עם הנאשם מחייב שיינתן בבחינת מצבו משקל משמעותי לעמדת הגורמים המטפלים, וכך לא נעשה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

06 אוקטובר 2014

תפ"ח 17569-05-12 מדינת ישראל נ' גבעתי

הנאשם הביע בפנינו חרטה על הכאב שגרם לאחותו והדגיש כי אינו כועס או מאוכזב מכך שאחותו דיווחה על מעשיו, משום שבכך ניתן לו הפתח לטיפול, אותו הוא עובר כיום.

דיון

8. העובדות בהן הודה הנאשם מהוות מסכת ארוכה וקשה של מעשים מיניים מגוונים שביצע הנאשם באחותו הצעירה ממנו ב-4 שנים, החל מגיל האחריות הפלילית שלו ובעת היות אחותו כבת 8 שנים. המעשים המשיכו עד סמוך להגשת התלונה נגד הנאשם ותחילת ההליך המשפטי, בעת היה בן 21 שנים. בהתאם להוראת סעיף 5א(ב) לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 (להלן: "חוק הנוער"), משמעות הדברים היא כי הנאשם עומד לדין בפני בית משפט שאינו לנוער, אך חלות על הדיון בעניינו הוראות שונות החלות לרוב בבית המשפט לנוער. אף שהוראת סעיף 1א לחוק הנוער אינה חלה ישירות על מקרים כגון זה, נאמר בפסיקה שרוח החוק, המעדיף את השיקום על פני הגמול חלה עליהם (ע"פ 4605/13, פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 12 לפסק הדין והאסמכתאות שם).

9. נוכח מועד מתן הכרעת הדין, חל על עניינו מנגנון הבניית שיקול הדעת בענישה, המורה לבית המשפט לקבוע את מתחם העונש ההולם למעשי הנאשם. בעניין זה נציין, שככלל מידת האשם המיוחסת לקטין המבצע עבירות נמוכה מזו המיוחסת לבגיר המבצע אותן. בעת ביצוע מרבית העבירות היה הנאשם קטין ויש לקחת זאת בחשבון בבואנו לגזור את דינו. גם על פי סעיף 40טו לחוק העונשין, מנגנון הבניית שיקול הדעת בענישה אינו חל על ענישת קטינים. על כן נראה, שיש להבחין בין העבירות אותן ביצע הנאשם כקטין לבין העבירות אותן ביצע כבגיר.

10. נתייחס ראשית לעבירות בהן הורשע כבגיר.

האירוע האחד המיוחס לו כבגיר הוא החדרת עט לאיבר מינה של המתלוננת, בהסכמתה, אירוע שארע בחודש ספטמבר 2011, בעת שהנאשם היה על סף גיל 20 והמתלוננת על סף גיל 16 שנים. יודגש, שבהתאם להסכמת הצדדים, לנאשם לא יוחסה העבירה לפי סעיף 351(ב) לחוק העונשין, הנושאת עונש מרבי של 16 שנות מאסר, כי אם עבירת בעילה אסורה בהסכמה לפי סעיף 346(א)(1) לחוק העונשין, המצויה בסמכות בית משפט השלום. כן יודגש, כי לו היה הנאשם צעיר בכשנה בלבד, היה עומד לו הסייג לאחריות פלילית לפי סעיף 353 לחוק העונשין. מכאן, שהעבירה, כפי שהגדירה הצדדים ביודעין, נושאת עונש קל יותר, ומקום שכך נעשה, על בית המשפט לתת לעובדה זו את המשקל הראוי (ע"פ 677/14 דנקנר נ' מדינת ישראל, פסקה מב, ניתן ב-17.07.14). בחינת הפסיקה מעלה, כי הנטייה היא לא להגיש כתבי אישום מקום בו עומדת עבירה זו לבדה. דומה, אם כן, שנוכח גילם של המעורבים, מתחם העונש הראוי בגינה נע בין צו מבחן לבין מאסר בפועל של 6 חודשי מאסר.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

תפ"ח 17569-05-12 מדינת ישראל נ' גבעתי

06 אוקטובר 2014

האירוע השני בו הודה הנאשם, הוא ביצוע מעשים מגונים של מגע בחזה ודרישה לנגוע באיבר מינו, לצד בעילה באמצעות החדרת אצבעותיו כ"עונש" על כישלון בביצוע "משימה" מינית. יצוין, שבנסיבות המתוארות, בהן "משחקי משימות" היו חלק מהמגעים שבין הנאשם והמתלוננת זמן רב קודם, לא צוין בכתב האישום כיצד הובעה אי-ההסכמה, באופן החורג ממנהגם של הצדדים. בחינת הפסיקה מעלה, שגם במקרים בהם הוצג סירוב חד משמעי להמשך קיומו של מעשה מיני שהחל בהסכמה, הוטלו עונשים נמוכים מהמקובל למעשים שהחלו בלא הסכמה (ע"פ 2346/98 ימיני נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 617, 620; ע"פ 7951/05 מדינת ישראל נ' פלוני, פ"ד סב(1) 710 – 6 חודשי מאסר לנשיאה בעבודות שירות; ע"פ 4895/05 מבשב נ' מדינת ישראל, ניתן ב-27.10.05 – 3 שנות מאסר באירוע שבוצע בכוח). נוכח אי-הבהירות שפורטה לעיל, על בסיס העובדות שבפנינו, יש להעמיד את מתחם הענישה בין שנתיים לבין 6 שנות מאסר.

בהתייחס לעבירות אותן ביצע כקטין

11. אלו כוללות מעשים מגונים שונים, מעשה סדום, ומעשי אינוס שבוצעו באצבעותיו ובאצבעות המתלוננת. מדיניות הפסיקה היא כי "על דרך הכלל, בית המשפט יטה ברוב המקרים להעניק משקל רב יותר לשיקולי שיקום בעניינם של קטינים, ביחס ליתר שיקולי הענישה. בית המשפט אף מביא בחשבון את גילו של הקטין ואת נסיבותיו האישיות כטעם ממשי להקלה בעונשו... עם זאת, קטינות אין משמעה חסינות. כאשר מדובר במעשים קשים, ובעיקר בעבירות מין, ישנה חשיבות למסר המרתיע היוצא מבית המשפט, גם כאשר העבריין הוא קטין... על כן, במלאכת האיזון שמבצע בית המשפט, עליו לתת משקל הולם גם לחומרת העבירה ולשיקולי הרתעה וגמול. ככל שהעבירות הינן קשות יותר, כך יטה בית המשפט להעדיף את המסלול הענישתי על פני זה השיקומי" (ע"פ 6209/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 35, ניתן ב-29.01.14). עם זאת, לעמדת שירות המבחן מוקנה מעמד מיוחד - "כאשר מדובר בעבריינים קטינים, מדיניות הענישה מחייבת מלכתחילה את בית המשפט להקנות משקל מכריע ודומיננטי לשיקול השיקום. לכן, בהליך שבו שיקולי השיקום והטיפול הם באופן אינהרנטי לב ליבו של העניין, יש לתת משקל יתר להמלצות אנשי המקצוע מהדיסציפלינה הטיפולית. הגם שתסקירי שירות המבחן הינם בגדר המלצה בלבד שאינה מחייבת את בית המשפט... בעניינם של קטינים אל לו לבית המשפט לסטות מהמלצות שירות המבחן כאשר יש בנמצא אופק שיקומי, אלא מטעמים כבדי משקל" (ע"פ 49/09 הנ"ל, פסק דינו של כב' השופט דנציגר, פסקה 27). על בסיס האמור לעיל, "נקודת המוצא.. [היא ש]... יש לעשות כל מאמץ – גם שעה שמדובר בקטין שביצע עבירות מין חמורות – להעדיף את שיקומו של הקטין על פני כליאתו, שכן בעניינם של קטינים משקלם של שיקולי השיקום גובר על משקלם של שיקולי הגמול והרתעה" (ע"פ 6163/10 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 19 לפסק דינו של כב' השופט דנציגר, ניתן ב-14.03.11).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

תפ"ח 17569-05-12 מדינת ישראל נ' גבעתי

06 אוקטובר 2014

12. השאלה המתעוררת בענייננו היא, אם כן, מהי עמדת שירות המבחן אליה יש מקום להתייחס לצורך גזירת הדין – העמדה בתסקיר הרביעי שביקשה להסתפק במאסר שירוצה בעבודות שירות או העמדה בתסקירים המאוחרים שביקשה להטיל מאסר לריצוי בפועל?

בחנית התסקיר הרביעי מלמדת, כי שירות המבחן סבר שהסיכון מהנאשם פחת, אף שאין בידו להציע תכנית שיקום מתאימה, ועל כן יש להטיל עונש מאסר שירוצה בעבודות שירות. בחנית התסקירים האחרונים מלמדת, כי הגישה בהם שונה בתכלית השינוי, הן באשר לתפקיד שירות המבחן (אשר שם דגש על שיקולי גמול ולא לסיכויי השיקום ומסלולים אפשריים לכך), הן באשר להערכת מידת הסיכון הטמונה בנאשם (כאשר מובעת בהם הדעה כי זו לא פחתה), והן באשר לקיומו של טיפול מתאים במסגרת ציבורית כלשהי (כאשר מוצע בהם שהנאשם יושם בתקופת המאסר בתכנית טיפולית אינטנסיבית של שירות בתי הסוהר).

מקובל עלינו כי תיתכנה גישות שונות בין בעלי מקצוע. בענייננו, הנאשם המשיך במסלול טיפולי הכולל מטפלים רבים, בין השאר, בעקבות האמור בתסקיר הרביעי. בתסקיר האחרון נאמר כי מקובל על עורכת התסקיר שהנאשם מתקדם בטיפולים אותם הוא עובר כיום, וכי אין מדובר במסלול חסר תועלת. לכך נוסיף, כי מהראיות שהובאו בפנינו עולה, כי רק מיעוט מבין האסירים הרלוונטיים עובר טיפול במסגרת שירות בתי הסוהר, כי טיפול זה אינו עונה על רמת האינטנסיביות שהנאשם נדרש לה, וכי קטיעת ההליך הטיפולי הקיים של הנאשם תשלול את האפשרות להשלמתו המוצלחת בעתיד.

על כן, יש לראות בתסקיר הרביעי את עמדת שירות המבחן. אנו סבורים שיש לאמץ עמדה זו, בהתחשב בעברו הייחודי של הנאשם, בכך שמרבית העבירות המיוחסות לנאשם בוצעו בתקופת קטינותו, ועל בסיס סמכותנו מכוח סעיף 140 לחוק העונשין לחרוג ממתחם הענישה משיקולי שיקום גם ביחס לעבירות שביצע כבגיר. לצד זאת, אנו סבורים שיש להטיל על הנאשם חובה לפצות אחרות בסכום כסף משמעותי, שיהא בו כדי לבטא את שאט הנפש ממעשיו, ולסייע לה לעבור טיפולים נפשיים להם נזקקת בשל מעשי הנאשם.

13. אשר על כן, ובהתאם לחוות דעת הממונה על עבודות שירות, אנו מטילים על הנאשם עונשים כדלקמן:

א. מאסר בפועל למשך 6 חודשים אותם ירצה בעבודות שירות לפי סעיף 51 לחוק העונשין. העבודות יבוצעו במועצה הדתית ראש העין ברח' החלוץ 22, ראש העין. הנאשם יועסק חמישה ימים בשבוע, 8.5 שעות עבודה יומיות, וזאת בפיקוח המפקח האחראי, רב-כלאי שמחי משה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

תפ"ח 17569-05-12 מדינת ישראל נ' גבעתי

06 אוקטובר 2014

- הנאשם יחל בביצוע עבודות השירות ביום 09.12.14 ויתייצב לביצוען באותו יום בשעה 08:00 במשרדי הממונה על עבודות השירות, ביחידת עבודות שירות שבמפקדת מחוז מרכז ברמלה.
- ב. 36 חודשי מאסר על תנאי שלא יעבור תוך שלוש שנים מהיום עבירת פשע לפי סימן ה' לפרק י' לחוק העונשין.
- ג. 24 חודשי מאסר על תנאי שלא יעבור תוך שלוש שנים מהיום עבירות עוון לפי סימן ה' לפרק י' לחוק או עבירה בניגוד לסעיף 192 לחוק.
- ד. הנאשם ישלם 200,000 ₪ כפיצוי למתלוננת תוך 90 יום מהיום.
- ה. הנאשם מועמד למבחן למשך שנתיים החל מהיום, במהלכו ישתף פעולה ויבצע את כל הוראות שירות המבחן.
- ו. הנאשם יחתום על התחייבות ע"ס 30,000 ₪ שבמשך שנתיים לא יעבור העבירות בהן הורשע. לא יחתום – יאסר ל-30 יום.

זכות ערעור תוך 45 יום

ניתן והודע היום, י"ב תשרי התשע"ה, 06 אוקטובר 2014, במעמד הצדדים והנאשם.

רענן בן-יוסף, שופט

מרים דיסקין, שופטת

נורית אחיטוב, שופטת
אב"ד